

JUSTITSMINISTERIET

Folketinget
Retsudvalget
Christiansborg
1240 København K

Dato: 14. maj 2009
Kontor: Lovafdelingen
Sagsnr.: 2008-776/16-0007
Dok.: BBO41188

Hermed sendes besvarelse af spørgsmål nr. 52 vedrørende forslag til lov om ændring af adoptionsloven og forskellige andre love (Adoption uden samtykke, stedbarnsadoption af registreret partners barn fra fødslen m.v.) (L 105), som Folketingets Retsudvalg har stillet til justitsministeren den 4. maj 2009.

Brian Mikkelsen

/

Jens-Christian Bülow

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

Telefon 7226 8400
Telefax 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Spørgsmål nr. 52 fra Folketingets Retsudvalg vedrørende forslag til lov om ændring af adoptionsloven og forskellige andre love (Adoption uden samtykke, stedbarnsadoption af registreret partners barn fra fødslen m.v.) (L 105):

”Vil ministeren yde teknisk bistand til et ændringsforslag, der har den virkning, at der altid skal være mindst to fagpersoner, der er involveret i vurderingen af forældres forhold i forbindelse med beslutning om adoption uden samtykke.

Ændringen skal ses i lyset af svaret på spørgsmål 25, hvoraf det fremgår, at der ikke lægges op til, at forældreevnen altid skal vurderes af flere fagpersoner. Det fremgår af svaret, at forældrenes forhold vurderes individuelt, hvorfor der ikke kan siges noget klart om, hvor mange fagpersoner der skal inddrages i vurderingen.

Ændringsforslaget skal sikre, at der altid er mindst to fagpersoner involveret i vurderingen af forældrenes forhold, hvilket vil højne kvaliteten i afgørelsen.”

Svar:

Et ændringsforslag af den i spørgsmålet beskrevne karakter vil f.eks. kunne formuleres således:

”Ændringsforslag

Af..., tiltrådt af ...:

Til § 1

x) I den under *nr. 6* foreslåede affattelse af § 9, *stk. 2-4*, indsættes som *stk. 5*:

”*Stk. 5*. Til brug for en vurdering af, om forældrene varigt vil være ude af stand til at varetage omsorgen for et barn, skal der indhentes erklæring fra mindst to fagpersoner.«

[Vurdering af forældrenes forhold.]

Bemærkninger

Til nr. x

Efter lovforslagets § 1, nr. 6, indsættes der i adoptionslovens § 9, *stk. 2 – 4*, bestemmelser, der indebærer en vis lempelse i adgangen til at foretage adoptioner uden samtykke i forhold til de gældende regler.

Det foreslås med dette ændringsforslag, at der indsættes et nyt stk. 5 i adoptionslovens § 9.

Det foreslåede stk. 5 præciserer, at der altid skal være mindst to fagpersoner, der vurderer forældrenes forhold i forbindelse med en beslutning om adoption uden samtykke efter det fremsatte forslag til adoptionslovens § 9, stk. 3 og 4. Herudover gælder bestemmelsen tillige for adoptioner, der gennemføres efter det fremsatte forslag til adoptionslovens § 9, stk. 2, hvis adoptionen er begrundet med, at forældrene varigt vil være ude af stand til at tage sig af barnet.”

1. Justitsministeriet kan ikke støtte et ændringsforslag af den beskrevne karakter, som vil indebære en særlig lovregulering af det ulovbestemte og grundlæggende forvaltningsretlige undersøgelsesprincip, der gælder helt generelt for forvaltningsmyndigheder i bl.a. alle sager, hvor der træffes afgørelser af betydning for enkeltpersoners forhold.

Hertil kommer, at spørgsmålet synes at hvile på den opfattelse, at afgørelser om gennemførelse af adoption uden samtykke efter de foreslåede regler i lovforslaget træffes af enkeltpersoner i den kommunale forvaltning. Dette er imidlertid ikke tilfældet.

Den procedure, som vil skulle følges, for at der kan træffes en afgørelse om adoption uden samtykke, betyder således, at sagkyndige personer og sagsbehandlere i flere forskellige myndigheder vil skulle foretage vurderinger af sagen. Dette skyldes bl.a., at den gældende myndighedsstruktur på området opretholdes i næsten uændret form.

2. Myndighedsstrukturen indebærer bl.a., at en sag om adoption uden samtykke kan rejses af en kommune, hvis kommunens børn og ungeudvalg finder, at betingelserne for adoption uden samtykke i de foreslåede bestemmelser i adoptionslovens § 9, stk. 2, 3 eller 4, er opfyldt.

Forud for at børn og unge-udvalget kan beslutte, at der skal rejses en sag om adoption uden samtykke efter forslaget til § 9, stk. 3 og 4, skal resultatet af den faglige vurdering (§ 50-undersøgelse), som skal foretages i bl.a. tvangsfjernelsessager, foreligge. Dette hænger som nævnt i bl.a. pkt. 2.5 i lovforslagets almindelige bemærkninger sammen med, at servicelovens betingelser for tvangsfjernelse af børn vil skulle være opfyldt, før en sag om bortadoption uden samtykke efter forslaget til adoptionslovens § 9, stk. 3 og 4, kan indledes.

Det kan i den forbindelse oplyses, at lov om social service bl.a. indeholder følgende bestemmelser om undersøgelser:

”§ 49. For at tilgodese børn og unge med behov for særlig støtte skal kommunalbestyrelsen oprette en tværfaglig gruppe, der skal sikre, at støtten ydes tidligt og sammenhængende, og at der i tilstrækkeligt omfang formidles kontakt til lægelig, social, pædagogisk, psykologisk og anden sagkundskab.

Stk. 2. Et af gruppens medlemmer udpeges som ansvarlig for at koordinere indsatsen over for det enkelte barn og den enkelte unge.

§ 50. Hvis det må antages, at et barn eller en ung trænger til særlig støtte, herunder på grund af nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne, skal kommunalbestyrelsen undersøge barnets eller den unges forhold. Afgørelsen træffes med samtykke fra forældremyndighedsindehaveren og den unge, der er fyldt 15 år, jf. dog stk. 9 og § 51.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsens undersøgelse, jf. stk. 1, skal anlægge en helhedsbetragtning, der skal omfatte barnets eller den unges

- 1) udvikling og adfærd,
- 2) familieforhold,
- 3) skoleforhold,
- 4) sundhedsforhold,
- 5) fritidsforhold og venskaber og
- 6) andre relevante forhold.

Stk. 3. I sin undersøgelse skal kommunalbestyrelsen afdække ressourcer og problemer hos barnet, familien og netværket. For unge, der er fyldt 15 år, skal undersøgelsen afdække de særlige forhold, der skal indgå ved valg af indsats for denne aldersgruppe, jf. § 52 og § 76.

Stk. 4. Kommunalbestyrelsen skal som led i undersøgelsen inddrage de fagfolk, som allerede har viden om barnets eller den unges og familiens forhold. Dette kan ske ved at inddrage sundhedsplejersker, pædagoger, psykologer, lærere eller andre, jf. § 49. Hvis det er nødvendigt, skal kommunen lade barnet eller den unge undersøge af en læge eller en autoriseret psykolog.

Stk. 5. Undersøgelsen må ikke være mere omfattende, end formålet tilsiger, og skal i øvrigt gennemføres så skånsomt, som forholdene tillader.

Stk. 6. Undersøgelsen skal resultere i en begrundet stillingtagen til, om der er grundlag for at iværksætte foranstaltninger, og i bekræftende fald af hvilken art disse bør være. Der skal være oplysninger om, hvordan forældremyndighedsindehaveren og barnet eller den unge stiller sig til foranstaltninger-

ne, og om de forhold i familien eller i dennes omgivelser, som kan bidrage til at klare vanskelighederne.

Stk. 7. Undersøgelsen skal afsluttes senest 4 måneder efter, at kommunalbestyrelsen bliver opmærksom på, at et barn eller en ung kan have behov for særlig støtte. Hvis undersøgelsen undtagelsesvis ikke kan afsluttes inden 4 måneder, skal kommunalbestyrelsen udarbejde en foreløbig vurdering og snarest herefter afslutte undersøgelsen.

Stk. 8. I forbindelse med undersøgelsen skal kommunalbestyrelsen vurdere, om der skal foretages en undersøgelse af eventuelle andre børn i familien.

Stk. 9. Hvis forældremyndighedens indehaver eller den unge, der er fyldt 15 år, ikke giver samtykke, jf. stk. 1, kan undersøgelsen gennemføres uden samtykke ved at indhente de nødvendige eksisterende oplysninger, jf. § 11 c, stk. 1, nr. 1, i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område.

Stk. 10. Hvis det må antages, at der kan opstå et behov for særlig støtte til et barn umiddelbart efter fødslen, skal kommunen undersøge de vordende forældres forhold nærmere. Afgørelse herom træffes med samtykke fra forældrene. Stk. 3-9 finder anvendelse ved afgørelsen.”

Som det fremgår af § 49 i lov om social service, skal der i kommunen være en tværfaglig gruppe, der skal sikre, at støtte til børn og unge med behov for særlig støtte ydes tidligt og sammenhængende, og at der i tilstrækkeligt omfang formidles kontakt til lægelig, social, pædagogisk, psykologisk og anden sagkundskab. Formålet med bestemmelsen er at styrke sammenhæng og helhed i tilbuddene til de svagest stillede børn og unge. Bestemmelsen er medtaget i den sociale lovgivning for at understrege betydningen af, at kommunerne tilrettelægger arbejdet i sager om særlig støtte til børn og unge således, at den tværfaglige sagkundskab kan inddrages i sagsbehandlingen.

Endvidere fremgår det af § 50, stk. 4, i lov om social service, at kommunalbestyrelsen som led i en undersøgelse i henhold til lovens § 50 vil skulle inddrage de fagfolk, som allerede har viden om barnets eller den unges og familiens forhold. Dette vil kunne ske ved at inddrage sundhedsplejersker, pædagoger, psykologer, lærere eller andre, og hvis det er nødvendigt, skal kommunen lade barnet eller den unge undersøge af en læge eller en autoriseret psykolog.

I sager, hvor den kommunale forvaltning indstiller til børn og ungeudvalget, at der skal rejses en sag om adoption uden samtykke, vil sagen endvidere i praksis – ud over at være behandlet af en sagsbehandler –

også have været forelagt for et visitationsudvalg eller vedkommende sagsbehandlers nærmeste chef.

Det følger af det anførte, at der i den kommunale sagsbehandling forud for en eventuel indstilling til børn og unge-udvalget i praksis altid foruden vedkommende kommunale sagsbehandler vil være inddraget én eller flere andre personer med kompetence på området.

3. Kommunens børn og unge-udvalg består af 5 medlemmer, hvoraf 3 medlemmer vælges af kommunalbestyrelsen blandt dens medlemmer, byretsdommeren i vedkommende retskreds og en pædagogisk-psykologisk sagkyndig. Den pædagogisk-psykologisk sagkyndige kan ikke deltage i behandling af andre sager vedrørende samme person eller samme familie inden for den offentlige forvaltning, herunder behandlingen af sager i statsforvaltningen og klagesager.

Det skal fremhæves, at møder i børn- og unge-udvalget ledes af det medlem, der er dommer, og den pågældende skal bl.a. påse, at der i overensstemmelse med det grundlæggende forvaltningsretlige undersøgelsesprincip er foretaget de nødvendige undersøgelser i sager om bortadoption uden samtykke. Dommeren kan i den forbindelse beslutte, at der skal indhentes flere oplysninger i sagen. Dommeren vil bl.a. kunne beslutte, at der – som supplement til det materiale, der ligger til grund for den kommunale indstilling i sagen – er behov for yderligere erklæringer om de lægefaglige eller psykologiske forhold, der har betydning for en afklaring af forældreevnen i den enkelte sag. I den forbindelse vil der skulle tages særligt hensyn til, at bortadoption uden samtykke er en særdeles indgribende og vidtrækkende beslutning for såvel de biologiske forældre som barnet.

4. Hvis børn og unge-udvalget finder, at betingelserne for adoption uden samtykke er opfyldt, herunder at adoption må antages at være bedst for barnet, sendes sagen til Ankestyrelsen, der skal samtykke i anbefalingen om adoption. Den egentlige adoptionssag behandles derpå af statsforvaltningen, som også er den myndighed, der træffer afgørelse i sagen. Statsforvaltningen skal forelægge sagen for justitsministeren (Familiestyrelsen), før den endelige afgørelse træffes, hvis statsforvaltningen påtænker at give tilladelse til adoption uden samtykke. Afgørelsen kan herefter indbringes for domstolene.

5. Det er samlet set Justitsministeriets opfattelse, at den beskrevne myndighedsstruktur sikrer, at sager om gennemførelse af adoption uden samtykke også efter en vedtagelse af lovforslaget i dets nuværende udformning altid vil gennemgå en meget grundig sagsbehandling under inddragelse af sagkyndige personer og sagsbehandlere i flere forskellige myndigheder.